

KIO KAN

DVAKRÁT
KRÁLOVNOU

Hilary Green

Copyright © Hilary Green, 2015
First published in Great Britain as *Twice Royal Lady*
by Robert Hale, an imprint of The Crowood Press Ltd,
Ramsbury, Marlborough, Wiltshire SN8 2HR
Translation © Veronika Nohavicová, 2018
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu *TWICE ROYAL LADY*
přeložila Veronika Nohavicová
Redakční úprava Hana Porebská
Grafická úprava obálky Tomáš Řízek
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokán, 2018
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7543-943-7

Císařovna Matylda,
královna německá a paní Anglie

*„Velká rodem, povýšena sňatkem,
ze všech však největší ve svých potomcích.“*

KRÁLOVSKÁ
DYNASTIE
CERDICOVCŮ

Ethelred II.
Nerozhodný

NORMANSKÁ
DYNASTIE

Edmund II.
Železoboký

Eduard III.
Vyznavač

Eduard Vyhnanec

Vilém I. Dobyvateľ

Markéta Skotská
m. Malcolm III.
Skotský

Edgar Aetheling
(dědic Eduarda III.
Vyznavače)

Robert
Krátké
kalhoty,
vévoda
z Normandie

Vilém II.
Ryšavý

Adéla m.
Štěpán
z Blois

Jindřich I.
Anglický

m. Matylda

David
Skotský

Král
Štěpán

Vilém Adelin
(zemřel 1120)

MATYLDA,
císařovna římská
a paní anglická

1

UTRECHT, 1110

„Já si toho člověka vzít nechci. Nelíbí se mi!“
Stála v předsíni velkého sálu utrechtského hradu a její tělo trpělo pod tíhou bohatě zdobených šatů a velkých šperků, které na ni navlékli. Zpoza dveří k nim doléhal šum stovek hlasů. Kousek od ní zašustily sukně a sestra Agnes poklekla, aby si mohly pohlédnout tváří v tvář.

„Tiše, paní! Tak nesmíte mluvit. Král Jindřich je skvělý člověk, vládce všech Němců, a brzy se stane také římským císařem jako jeho předek Karel Veliký. Prokazuje vám velikou čest, pokud vás žádá, abyste se stala jeho ženou.“

„Ale mně se nelíbí.“ Cítila, že se jí začíná chvět dolní ret. „Je starý a já mu vůbec nerozumím, co říká.“

Sestra Agnes měla milé oči a teď se na jejích rtech objevil úsměv. „Čtyřiadvacet není žádné stáří. Vím, že vám to tak připadá, když je vám teprve osm, ale nezapomeňte, jsou to zatím jen zasnuby. Až budete mít věk na vdavky, nebude vám už ten rozdíl připadat tak velký. A vy jste přece chytré děvče. Brzy němčině porozumíte a naučíte se ji používat. Jen si pomyslete, jako budoucí nevěsta krále Jindřicha se stanete královnou a jednoho dne možná i císařovnou.“

„Ale já nechci...“

Cítila na rameni čísi ruku. Prudce se otočila. Pohlédla do tváře ctihodné matky Hildegardy. Její oči přátelské nebyly.

„Nechcete? Kdy konečně pochopíte, že vaše dětinské touhy nic neznamenají? Máte povinnost. Váš královský otec pro vás

dojednal tento sňatek a vaší povinností vůči němu, a skrze něj i vůči bohu, je poslechnout. Copak vás musím znovu trestat, a zlomit tak toho vašeho vzpurného ducha?“

Dveře do síně se rozrazilly a vešel lord Roger z Clare, kterého její královský otec jmenoval jejím poručníkem.

„Co se to tady děje? Jeho Milost čeká. Okamžitě přiveďte paní Matyldu.“

Pohlédla na něj a cosi v její mysli se otevřelo jako dveře do osvětleného pokoje. „Lorde Rogere, nehodí se přece, aby někdo zmrskal královnu, že ne? Bylo by to... Bylo by to jako útok na důstojnost a vážnost trůnu.“ Tu frázi kdesi zaslechla a teď jí připadalo, že ji může použít.

Za sebou zaslechla ostré nesouhlasné zasyčení matky Hildegardy, ale lord Roger sklonil hlavu. „To je pravda, paní.“

Stiskla rty, aby se jí přestaly chvět, a vystřčila bradu. „Tak tedy pojďme. Nesmíme nechat krále Jindřicha čekat.“

Sál byl vyzdoben praporci a zdi potaženy bohatě zdobenými tapisériemi. Když vešla, na tvářích ucítila horký vzduch ze stovek voskovic, a pod nohama jí šustily čerstvé, sladce vonící rohože. Po obou stranách středové uličky stály stovky lordů a dam. Všichni byli oděni do zářivě barevných šatů, a jak kolem nich procházela, smekali klobouky, dělaly pukrlata a šeptali si mezi sebou. Před ní na vyvýšeném pódiu stál muž, kterému dnes měla příslibit sňatek: král Jindřich Salský, pátý toho jména. Bylo to matoucí. Jednoho krále Jindřicha už znala; byl to její otec, Jindřich Anglický, toho jména první; i když ne že by jej ve svém krátkém životě vídala právě často. A teď tu byl tento druhý Jindřich, vysoký muž s huským, tmavě hnědým obočím a očima, které se neusmívaly, když se k němu blížila. Nebyla si jistá, který z nich ji děsí víc.

Její malé procesí konečně došlo až ke stupínku a král z něj sestoupil, aby ji přivítal. Nepromluvil však k ní, podíval se kamsi za ni na lorda Rogera a zeptal se francouzštinou s nepřehlédnutelným přízvukem: „Přivezli jste to slíbené věno?“

Lord Roger se uklonil. „Ano, Vaše Milosti.“ Luskla prsty a dopředu vykročila čtveřice pážat, která mezi sebou nesla dvě

těžké, železem okované truhlice. Položili je a otevřeli jejich víka. Truhlice byly plné stříbrňáků – deset tisíc marek, zasllechla od kohosi.

Král Jindřich přikývl, a tak truhlice znovu zavřeli a odnesli. Lord Roger se zeptal: „A výkupné za nevěstu je také připraveno, Vaše Milosti?“

Jindřich pokynul muži v kožešinou lemovaném oděvu, který stál za ním, a ten rozvinul svitek a začal číst. Nejasně chápala, že právě předčítá seznam pozemků a hradů, které jí od nyníška patří, i když si nebyla jistá, co by si s nimi měla počít.

Jakmile muž dočetl, vzal ji Jindřich za ruku. „Já, Jindřich Sálský, přísahám při Bohu a na svou čest, že až dospějete v ženu, vezmu si vás. A jako zástavu tohoto slibu vám dávám tento prsten.“

Prsten byl na její prst příliš veliký a rubín, který v něm byl zasazen, jej svou vahou neustále otáčel, takže se bála, že by jí mohl sklouznout. Dobře však věděla, co teď musí říct. Vtloukl jí to do hlavy arciděkan z Wiltonu, který stál kousek za ní.

„Já, Matylda Anglická, slibuji při Bohu a na svou čest, že až dospěji v ženu, vezmu si vás za muže.“

Zaslechla cosi, jako by lidé za ní celou dobu zadržovali dech, a teď si s ulehčením vydechli. Pak předstoupil arciděkan a ona poklekla vedle Jindřicha, aby jim mohl požehnat. Když skončil, vzal ji Jindřich znovu za ruku a odvedl ji nahoru na stupínek, kde ji posadil na trůn po své pravici. Trůn byl příliš vysoký. Musela povyskočit, aby se na něj vůbec dostala. Nohama nedosáhla na zem, ale zdálo se, že to nikomu nevadí. Všichni v sále jásali a ona si uvědomila, že oslavují ji. Poprvé za celý den se usmála.

Sloužící začali dovnitř nosit dřevěné kozy, přes které pokládali prkna a pokrývali je lesklým damaškem. Shromážděná společnost se rozesadila na lavice kolem. A pak už služebné a sluhové přinášeli stříbrné misky a talíře i lahve piva a vína. Donesli také celé selátko na rožni, které položili přímo před Jindřicha. Jeden z jeho panošů hned začal krájet pláty masa pro

krále i pro ni. Byly tu celé pečené hovězí hřbety, smažené křepelky, srnčí kýty a hory chleba na namáčení ve šťávách. Každé jídlo bylo doplněno omáčkou rozličných chutí, které ještě nikdy neokusila. Lord Roger, který seděl po její pravici, se k ní naklonil a zašeptal: „Musíte všechno ochutnat a pak můžete jídlo poslat jednomu z hostů na znamení své přízně.“ Radil jí, které lordy a dámy má takto poctit, ale když přinášeli jídlo za jídlem, měla brzy pocit, že jí praskne břicho. Kouř ze svící ji štípal v očích a z toho tepla se jí chtělo spát. Jindřich se smál a žertoval se svými dvořany, ale s ní se nikdo nijak zvlášť nebavil. Po nějaké chvíli pocítila zoufalou potřebu jít na záchod. Rozhlédla se po sestře Agnes, ale tu nikde neviděla.

Konečně se král Jindřich zvedl a spolu s ním povstali i všichni lordové a dámy, aby se poklonili, když vycházel ze sálu následován svými pážaty a panoši. A pak se k její ohromné úlevě znovu objevila sestra Agnes. Odvedla ji do malého pokoje vedle sálu, kde už na ni čekal nočník.

Sotva si ulevila, vešel lord Roger a zářivě se na ni usmál. „Výborně, má paní. Vedla jste si skvěle. Podám o tom všem zprávu vašemu královskému otci.“

„A teď už jsem královna?“

Dál se usmíval. „Ještě zdaleka ne. Musíte být ještě korunována, ale datum zatím nebylo stanoveno. Počítám, že to bude ještě pár měsíců trvat.“

Nebyla si jistá, jestli má cítit zklamání či úlevu. Po chvilce přemýšlení prohlásila: „Myslím, že bych teď ráda jela domů.“

Uslyšela, jak sestra Agnes zadržela dech. Úsměv lorda Rogera pohlasl. Pak jí velmi jemně oznámil: „Má paní, teď je váš domov tady. Budete žít na dvoře krále Jindřicha a budou se o vás starat jeho lidé, dokud nedovršíte věk, kdy se můžete vdávat.“

Zděšeně na něj vyřeštila oči. Tohle bylo příliš. Byla vyčerpaná a v hlavě jí bušilo. Už nedokázala zadržet slzy.

„Já chci jít domů! Chci domů!“

Zásnuby se konaly o Velikonocích a datum korunovace bylo stanoveno na pětadvacátého července v mohučské katedrále. V paláci měla soukromí ve vlastních komnatách. Přišel za ní arcibiskup Bruno z Trevíru, aby ji na obřad připravil. Bruno se jí líbil. Choval se mile, a i když se tvářil smrtelně vážně, z hloubky jeho hnědých očí prosvítal úsměv. Přivedl s sebou i mladého mnicha, bratra Lothara, který ji měl vyučovat němčině, a otce Boucharda, který se měl stát jejím osobním kaplanem. Učení jí nikdy nečinilo problémy. V klášteře se naučila číst a psát francouzsky a latincky a výuka pro ni byla tou nejzábavnější částí dne. Také němčinu pochytila rychle a její učitelé pro ni měli jen slova chvály.

Jako dvorní dámy jí přidělili trojici německých šlechticů. Staraly se o ni a vyprávěly jí příběhy. Ne vždy jim sice rozuměla, ale díky nim byl její život mnohem příjemnější než v přísném řádu kláštera. Dostala vše, o co si řekla – pamlsky; štěně; bílého poníka, na kterém mohla jezdit. Pečovali o ni pážata a sluhové. Dokonce měla i své osobní rytíře, chvástavé mladíky, kteří svůj čas trávili lovem, turnaji a vzájemným špičkováním. Kdykoli se mezi nimi objevila, zmlkli a klaněli se, ale sotva poodešla o něco dál, slyšela, jak se znovu rozchechtali. Nemohla si pomoci, ale občas ji napadalo, jestli se náhodou nesmějí jí. Stejným dílem ji zajímali i znepokojovali, protože až dosud byli jediní muži, které poznala, kněží nebo vážně se tvářící šlechtici, kteří radili jejímu otci.

Ctihodná matka Hildegarda se už vrátila zpátky do kláštera ve Wiltonu, ale sestra Agnes stále zůstávala s ní. Agnes měla ráda. Od okamžiku, kdy ji ve třech letech poslali do kláštera na vychování, pro ni byla člověkem, který se nejvíce podobal matce. Někdy myslela na Anglii a na svou skutečnou matku, skotskou princeznu Matyldu, která byla nyní anglickou královnou. Pamatovala si, ale jen mlhavě na dobu, kdy ještě žila na královském dvoře a matka každý den přicházela, líbala ji a hrála si s ní; jenže pak ji poslali do kláštera a matčiny návštěvy byly sporadické. Nechyběla jí, a nechyběl jí ani klášter. Už nežádala, aby mohla jít domů.

Jindřicha vídala jen málo. Arcibiskup Bruno jí vysvětlil, že je velice zaměstnán státnickými záležitostmi. Za času jeho otce propukly v zemi vzpoury a nepokoje. I sám Jindřich se připojil k rebelům a nechal se korunovat, i když byl jeho otec stále naživu. Když starý král zemřel, království bylo rozvráceno. Jindřich teď musel obnovit řád a spravedlnost. Byla šťastná, že má tolik práce. Vůbec netoužila trávit s ním svůj čas.

Jednoho dne, právě když probíhalo vyučování, k ní přišla jedna z jejích dam, aby jí oznámila, že v předpokoji čeká mladá šlechtice, která jí prosí o audienci.

„Kdo je to?“

„Jmenuje se Adeliza z Lovaně, paní.“

Tázavě se ohlédla po Brunovi a ten přikývl.

„Dobrá, myslím, že byste ji měly pozvat dál.“

K jejímu překvapení vešlo děvče, které bylo sotva starší než ona sama. Mělo světlé vlasy a krásnou, i když bledou tvář, a vypadalo nervózně. Pak dívka přišla blíž a padla před Matyldou na kolena.

„Má paní, snažně vás prosím, přimluvejte se u vašeho královského chotě za mého otce, vévodu Godfreye. Během povstání podporoval starého krále, protože si myslel, že je to jeho povinnost, a od chvíle, kdy se váš královský choť Jindřich ujal trůnu, je uvězněn. Lituje toho, že proti králi kdy pozvedl svůj meč, a přeje si odpřisáhnout mu věrnost. Má paní, doneslo se nám, že churaví, a během jeho nepřítomnosti nás nikdo neochraňuje. Na naše statky útočí zloději a kradou nám dobytek i úrodu. Má matka to všechno nese příliš těžce, a tak i ji začíná zrazovat zdraví. Ve jménu nejmilosrdnějšího Boha, žádám vás, přimluvejte se za nás u krále a poproste ho, aby mého otce propustil.“

Oči měla plné slz a Matyldě jí bylo líto. Znovu se tázavě ohlédla po Brunovi. „Mohu? Bude mě král poslouchat?“

Bruno se k ní sklonil. „Od pradávna je zvykem, že královny se přimlouvají u králů jménem jejich poddaných. Myslím si, že vás jistě bude chtít potěšit.“

Ta myšlenka ji děsila. Zašeptala: „Ale jak? Co mám udělat?“ „Musíte za ním jít na královskou radu. Ukážu vám, kdy a kde. Musíte pokleknout, obejmout mu kolena a zopakovat to, co vám řekla Adeliza. Musíte jej požádat, aby mu pro svou lásku k vám udělil milost.“

„Z lásky ke mně?“ Zatím neviděla žádnou známku toho, že by ji Jindřich miloval, ale Brunovi věřila. Obrátila se zpět k Adelize, která stále ještě klečela. „Udělám, co můžu..., ale nemůžu nic slíbit.“

Adeliza ji popadla za ruku a políbila ji. „Děkuji vám, paní! Tisíckrát vám děkuji! Jsem si jistá, že vám král nic neodmítne.“

Další den ji podle Brunových pokynů dvorní dámy oblékly do nejlepších šatů a odvedly ji palácem až k velkému sálu, ve kterém král předsedal radě a vynášel rozsudky. Seděl na trůnu, obklopen asi tuctem mužů okázale oděných, s písaři, panoši a pážaty za zády. Mračil se nad mapou, kterou měl položenou na kolenou.

Majordomus ji ohlásil: „Vaše Milosti, lady Matylda vás žádá o audienci.“

Všichni muži se k ní otočili. Jindřich vypadal překvapeně, jako by mu trvalo nějakou chvíli, než si vůbec uvědomil, kdo to je. Trásla se, ale když ji Bruno popostrčil, vykročila k němu. Nesla se zpřímá, tak jak ji to naučili, a poklekla mu u nohou. Položila mu ruce na kolena a nad tou smělostí pocítila záchvěv nervozity.

Jindřich odložil mapu a poměrně mile se jí zeptal: „Co si přejete, má paní?“

„Sire...,“ trásl se jí hlas, ale pokračovala: „přišla jsem za vámi, abych se přimluvila za paní Adelizu z Lovaně. Vězníte jejího otce hraběte Godfreye. Lituje toho, že proti vám pozvedl svůj meč, a snažně vás prosí o odpuštění. Jeho choť churaví, jeho pozemky nikdo nechrání a zloději jim kradou dobytek i úrodu.“ Zvedla oči a uvědomila si, že Jindřich ji pozoruje se zájmem, jako by ji teprve teď doopravdy spatřil. Dodalo jí to odvalu, a tak pokračovala: „Snažně vás prosím, sire, buďte milosrdný a dejte mu svobodu.“

Sklonil se k ní, vzal ji za ruce a postavil ji na nohy. „Má budoucí choti, nebylo by ode mne správné odmítnout vám vaše první přání. Hrabě Godfrey bude osvobozen za předpokladu, že bude ochoten složit mi lenní slib. Můžete vyřídit paní Adelize, že už brzy může otce očekávat doma.“

Nadšeně vydechla. Nikdy by ji nenapadlo, že to půjde tak snadno. „Ach, děkuji vám! Děkuji!“ Toužila se rozběhnout zpátky za Adelizou, která čekala venku. Udělala pár kroků, ale pak si uvědomila, kde je, a obrátila se zpět, aby se uklonila. S úsměvem ji sledoval.

„Můžete jít.“

Přinutila se klidně přejít celý dlouhý sál až k místu, kde na ni čekal Bruno. Sotva došla ke dveřím, zaslechla za sebou hlasy a také krátký, ale nikoli nepřátelský smích. Bruno ji poblahopřál a Adeliza padla na kolena a zlíbala jí ruce.

„Má paní, děkuji vám! Navždy budeme vašimi dlužníky – navždy!“

Cestou zpátky do svých komnat se zeptala Bruna: „Udělá král vždycky to, oč ho požádám?“

Zavrtěl hlavou. „Obávám se, že ne, má paní. Jistě přijdou chvíle, kdy jej nutnost přiměje říct ne. Ale začala jste dobře. Myslím, že vás vždy vyslechne, pokud budete mluvit tak přesvědčivě, jak se vám to podařilo dnes.“

V předvečer její korunovace ji přišel navštívit Roger Pole. Zůstal na dvoře krále Jindřicha, ale většinu svého času trávil diskutováním s králem a jeho radou.

„Jste připravena na zítřek?“

„Ano – alespoň myslím.“

„Řekli vám, co se bude dít a co musíte udělat?“

„Ano.“

„Má paní, jen si pamatujte, že ve vás koluje královská krev hned dvakrát, ze strany otce, tak i skrze matku. Váš otec je synem proslulého Viléma Normanského, který dobyl Anglii, ale

vaše matka je dcerou svaté královny Markéty Skotské, která byla sestrou Edgara Aethelinga, jehož si za svého následníka vyvolil sám král Eduard zvaný Vyznavač. Jejich otcem byl Eduard, syn Edmunda Železobokého, a skrze něj mohou vysledovat svůj původ až k Cerdicovi, který založil dynastii wessexských králů. A tak se ve vaší krvi smísila krev dávných králů Anglie se současnou královskou dynastií. Až budete zítra kráčet katedrálou k vaší korunovaci, dejte všem najevo, že jste skutečná královna, rodem stejně jako manželstvím.“

Když dalšího dne vešla do katedrály, snažila se následovat jeho radu a nést se jako královna, jenže šaty a šperky, které na ni navěsili, byly ještě těžší než ty na jejích zasnubách. Cesta od velkých západních dveří až k hlavnímu oltáři byla tak dlouhá. Katedrála byla plná. Z celé Evropy se sjela knížata a lordové, aby spatřili její korunovaci. Jindřich už na ni čekal, usazen na trůnu na vyvýšeném pódiu před oltářem. Došla až ke schůdkům vedoucím na pódiu, ale když se pokusila po nich vystoupat, zamotala se do lemu šatů a téměř upadla. Naštěstí byl přímo za ní arcibiskup Bruno. Zachytil ji, zvedl ji až na vrcholek schůdků a usadil ji na trůn vedle Jindřicha.

Mše se zdála nekonečná. Naučili ji přesně, co se bude dít a co má dělat. Její znalost latiny byla dostatečná, aby rozuměla tomu, co říkali nebo zpívali, ale po nějaké chvíli pro ni začalo být těžké soustředit se. Záda i krk ji bolely, jak se snažila sedět rovně. Toužila po změně polohy, ale věděla, že se nesmí vrtět. Do ruky jí vložili žezlo a na čele a na prsou jí udělali posvátným olejem znamení kříže. Na okamžik zapomněla na nepohodlí, když si uvědomila, že teď je bohem pomazaná, už ne pouhá smrtelnice, ale jedna z těch, které si Bůh vyvolil, aby vládli. Na hlavu jí posadili korunu. Byla velice těžká a poněkud velká, takže jí seděla na uších, a ona se bála, že pokud se pohne, mohla by jí spadnout. Pak začali předstupovat lordové jeden po druhém. Byli Jindřichovými vazaly, aby složili lenní slib i své nové královně. První, který před ní poklekl, byl poměrně starý. Měl už šedivé vlasy a rozčuchanou bradku. Když

uslyšela, jak mu praská v kolenou, když před ní poklekal, téměř se zachichotala. Připadalo jí směšné, že by měl před ní klečet. Ale pak si vzpomněla na posvátný olej a znovu zvažněla. Složil své ruce do těch jejích, zopakoval přísahu a ona odpovíděla, jak ji to naučili. Pak jeho místo zaujal další a pak další. Některé z nich znala jménem, ale většina byla úplně cizí.

Konečně bylo po všem. Sbor zapěl radostný chorál. Jindřich povstal, podal jí ruku a spolu se vydali uličkou směrem ven. Ocitli se venku na slunečním světle, ulice byly lemovány nadšenými lidmi.

Příštího dne k ní přišla se slzami v očích sestra Agnes. „Má paní, přišla jsem vám dát sbohem.“

„Co tím myslíte? Kam jdete?“

„Vracím se zpátky do kláštera, paní.“

„Do Anglie?“

„Ano.“

„To nesmíte! Chci vás tady.“

„Má paní, je to králův rozkaz. Všichni vaši angličtí služebníci musejí odjet.“

„Všichni?“

„Ano, paní.“

„Ale to tu budu úplně sama.“

„Ne! Už teď máte své německé dámy, pážata a rytíře. Brzy zjistíte, že jste obklopena přáteli.“

Dupla nožkou. „Oni mě nezajímají. Chci vás tady. Zakazují vám odejít.“

„Musíme. Je to králův rozkaz.“

„Já si s králem promluvím. Řeknu mu, že vás nesmí poslat pryč. Musí udělat, oč ho požádám.“

Obrátila se a vyběhla z místnosti. U vchodu do králových komnat jí zastoupil cestu komorník. Pokusila se ho odstrčit.

„Nechte mě projít! Jsem královna! Chci vidět krále.“

„Vaše Milosti, odpusťte mi. Král tu není. Vyjel si na lov.“

Zajíkla se pláčem. „Ale já s ním potřebuju mluvit.“

„Později, paní. Až se vrátí, jistě vás rád vyslechne.“

„Ale já s ním potřebuju mluvit hned!“

Chodbou rychle přispěchal lord Roger. „Má paní, musíte se vrátit do svých komnat. Vaši lidé čekají a chtějí odjet.“

„Ne! Nikam nepojedou. To nedovolím!“

Podíval se na ni vlídně, ale zavrtěl hlavou. „Musíme uposlechnout králův rozkaz. Chce, aby se o vás starali pouze jeho vlastní lidé, abyste se rychleji naučila jeho jazyk a pochopila zvyky této země.“

„A vy také odjedete?“

„Ano, paní. Musím. Teď, prosím, pojdte se mnou a rozlučte se.“

Sluhové a pečovatelé, kteří s ní přijeli z Anglie, k ní přicházeli jeden po druhém a líbali jí ruku. Agnes byla poslední. Když se sklonila, aby ji políbila na líčko, měla v očích slzy, ale Matylda odvrátila tvář. „Jsem královna,“ řekla si v duchu, „a královny nepláčou. Jen ať si jdou! Já se bez nich obejdu.“

O chvíli později už sledovala z okna, jak nasedají na koně nebo muly a odjíždějí. Poslední spojení s Anglií se přerušilo.

2

Worms, leden 1114

Matylida se zahleděla na svůj obraz v leštěném bronzovém zrcadle a uhladila si bílé lněné šaty těsně přiléhající přes boky. Tělo, které viděla v zrcadle, vůbec nepoznávala. Mělo nové křivky a s každým nádechem viděla, jak se její ňadra vzdouvají a klesají. Její komorná Magda jí přetáhla přes hlavu svrchní šaty a uhladila jejich záhyby. Byly barvené temně růžovo purpurovou barvou získávanou z plodů lýkovce a bohatě vyšívané zlatou nití. Přes ně jí Magda přehodila plášť z jemné vlny v barvě morušek. I ten byl vyšívaný zlatem a jeho okraje lemovala šedivá kožešina. Nakonec jí zakryla vlasy závojem z jemného bílého lnu. Matylida si všimla, že i její vlasy se změnily. Když byla mladší, bývaly světlé, ale teď ztmavly do barvy zralých lískových oříšků.

Žaludek se jí svíral směsicí vzrušení a obav. Bylo jí dvanáct a dnes byl její svatební den. Měla tolik otázek, na které by potřebovala znát odpovědi, ale nikoho, koho by se mohla zeptat. „Jsem...“ ozvala se, „bude... bude se mnou král spokojen?“

Magda ji povzbudivě poklepala na paži. „Ničeho se nebojte, paní. Žádný muž by si nemohl přát krásnější nevěstu.“

To nebylo to, nač se opravdu chtěla zeptat, ale nenapadaly ji žádné možnosti, jak se k té otázce dostat. A tak se uchýlila k dětinskému odmlouvání. „Ten závoj mi nesedí. Bojím se, že mi sklouzne.“

Magda zamlaskala. „Nechte ho tak, paní. Koruna ho udrží na místě.“

Jakási dvorní dáma otevřela dveře do komnaty. „Vaše Milosti, dole už jsou připraveni. Je čas vyrazit.“

„Dobře. Přineste mi korunu.“

Vešlo páže s korunou na sametové podušce. Pokleklo před ní, ona si ji vzala a položila si ji na hlavu. Teď už jí seděla lépe, a také si už si zvykla na to, jak je těžká. Přešla do předpokoje, kde ji dámy pozdravily hlubokými úklony, a dvě další pážata se chopila dlouhé vlečky jejího pláště. Sestoupili po schodišti a prošli velkým sálem až k místu, kde na ni u paty schodiště čekal její průvod. Ten držel za uzdu čistě bílého jezdeckého koně, jehož sedlo i uzda byly vyrobeny ze šarlatové kůže vykládané zlatem. Když se přiblížila, poklekl a s úsměvem k ní vzhlédl.

„Přeji vám jen radost, Vaše Milosti.“

Ze sepjatých rukou jí udělal stupínek, do kterého vložila nohu a on jí bez námahy vyzvedl do sedla. Hlavní podkoní dal znamení a průvod se dal do pohybu.

Ulice města byly plné lidí. Muži si zvedali děti na ramena, aby viděly její průjezd; ženy se vykláněly z oken a házely před ni na cestu květiny. Usmívala se a kynula nalevo i napravo. V průběhu více než tří let se naučila, co se od královny očekává.

Naučila se však mnohem více než to. Od své korunovace žila ve městě Trevír na řece Mosele, jehož katedrála byla proslulá svými školami. Za vzděláním sem proudili studenti z celého Německa i Francie, a i její vzdělávání zde pokračovalo pod dohledem arcibiskupa Bruna, jednoho z nejvzdělanějších mužů v království. Jako hlavní jazyk teď používala němčinu, ale stále dokázala číst a psát i v normanské francouzštině, v níž byla vychována, a také latinsky uměla plyně. Ještě důležitější bylo, že jí vysvětlili i složitější problémy, které trápily říši jejího budoucího manžela, a zejména pak roztržku, která se mezi ním a papežem strhla ohledně církevních záležitostí. Jindřich strávil většinu těch tří uplynulých let v Itálii, kde se snažil s papežem alespoň na něčem dohodnout.

„Nerozumím tomu,“ řekla jednou Brunovi. „Proč se Svatý otec na krále hněvá?“

Bruno si povzdechl. „To je složité, paní. Zkusím vám to vysvětlit. Tady v Německu je zvykem si naše biskupy volit, ale král byl vždy schopen tuto volbu podstatně ovlivnit. A pak, poté co je volba u konce, dává právě král biskupovi symboly jeho úřadu, to jest prsten a berlu, a očekává od něj, že mu za pozemky, které obdrží, složí lenní přísahu a slíbí věrnost. Papež se domnívá, že toto vše jsou záležitosti církve, nikoli krále, a že by investituru měl provádět on sám nebo papežský legát. Jeho Milost váš choť se však odmítá tohoto privilegia vzdát.“

„Ale pokud biskup obdrží od krále pozemky,“ přemítala, „pak musí samozřejmě složit lenní slib. Jinak by byl jako vladař ve svém vlastním malém království a král by nad ním neměl žádnou pravomoc.“

„To je otázka priority. Co by mělo být přednější, biskupova povinnost ke králi, nebo jeho povinnost k Bohu? Jsou takoví, a mezi ně patřím i já, kteří si myslí, že povinnost k Bohu musí vždy dostat přednost.“

Chvilí nad tím přemýšlela a pak znovu přerušila lekci úvahou: „Bible nám říká, že když farizejové ukázali Ježíšovi minci s císařovou hlavou a zeptali se jej, zda je správné platit daně, odpověděl jim, že mají dát císaři, co je císařovo, a co je Božího, Bohu. Není to odpověď i na tu neshodu mezi králem a papežem?“

Bruno na ni pohlédl s překvapeným úsměvem a zavrtěl hlavou. „*Chválou z úst kojenců a nemluvňat!* Jste moudřejší, než by napovídal váš věk, paní. Ale obávám se, že řešení není tak jednoduché, jak by se mohlo zdát.“

Nedlouho potom se doslechli, že Jindřich papeže i všechny jej doprovázející preláty zajal u Ponte Mammolo a že Jeho Svatost přinutil, aby uznala jeho právo pokračovat v uvádění biskupů v úřad darováním prstene a berly a aby jej korunovala císařem Svaté říše římské. Ale sotva byl papež znovu na svobodě, toto svolení stáhl a Jindřicha exkomunikoval. Na odvolání korunovace však už bylo příliš pozdě.

Ale to však nebylo tím, nač myslela, když jela vstříc katedrále. Možná je královnou a císařovnou; mnohem důležitější

však je, že se stala i ženou. Už měla své první krvácení a nastal čas, aby její manželství s Jindřichem došlo naplnění. Od své korunovace jej moc často nevidala. Byl s ní v Bamberku, kde před několika dny oslavili Vánoce, ale i když během oslav zaujala své místo po jeho boku, nebyli nikdy sami. Byl pro ni stále cizí, a tak se hrozila toho, co se stane, až obřady skončí.

Katedrála byla plná. Vévodové bojovali o místa s arcibiskupy; biskupové se přetlačovali s hrabaty; nižší šlechta se vmáčkla za sloupy a do různých koutů. Od velkých západních dveří zahlédla krále, který už čekal na trůnu před oltářem. Arcibiskup Bruno vedl průvod, který ji doprovodil dlouhou uličkou až k jeho boku. Jindřich povstal a otočil se k ní, a ona si s úlevou všimla, že se zdá být spokojen. V jeho pohledu však bylo i cosi, co ji znepokojilo. Mše pokračovala, ale nedokázala se na ni soustředit. Věděla, že by se měla vroucně modlit za zdar svého manželství, ale připadalo jí to všechno jako součást nějakého snu. Své sliby pronesla automaticky. Arcibiskup z Worms jim požehnal, sbor zazpíval žalmy. Pak bylo po všem, Jindřich se obrátil čelem ke shromáždění a nabídl jí ruku. Položila na ni tu svou a tento kontakt způsobil tak silné zachvění, že ji téměř znovu stáhla. Ale lidé už čekali a dva arcibiskupové je vedli uličkou. Prošla po manželově boku až ven před katedrálou, do zimního slunce a vstříc nadšenému davu na náměstí.

Jindřich přikázal, že oslavy budou ty nejvelkolepější, jaké si budou lidé dlouho pamatovat. Ve velké síni jeho hradu se na lavice podél dlouhých stolů namačkaly stovky vznešených pánů i dam. Na čestných místech sedělo pět arcibiskupů, třicet biskupů a pět vévodů. Muži i ženy nižších hodností usadili těsně jeden vedle druhého na galerii, ze které byl výhled do síně. Trubky zatroubily fanfáry a hostina začala. Mísy silného vývaru střídaly křepelčí vejíčka a ryby se sladkokyselou kořeněnou omáčkou. Uběhlo už šestnáct let od chvíle, kdy se hrabě Štěpán z Blois vrátil ze Svaté země – zneuctěn a ocejchován jako zbabělec svou vlastní ženou, protože opustil obléhání Antiochie – ale i přesto s sebou přivezl příběhy o exotických